Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry

Lausunto

05.01.2018

Asia: OM 1/481/2016

Lausuntopyyntö terrorismirikosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lakimiesliitto katsoo, että direktiiviä implementoitaessa on luonnollisesti otettava huomioon kapea kansallinen harkinnanvara. Jäsenvaltioiden on implementoitava direktiivien asettamat kriminalisointivelvoitteet lojaalisesti, eikä direktiivin sananmuodosta ole varaa poiketa kovinkaan paljon. Lakimiesliitto katsoo, ettei työryhmä ole laajentanut ehdotettuja kriminalisointeja pidemmälle, kuin mitä direktiivi edellyttää. Mietintö edustaa kokonaisuudessaan hyvää ja tarkoin harkittua lainsäädäntötyötä.

Yleisesti voidaan todeta, että monet rikoslain 34 a luvun säännöksistä, ja varsinkin nyt ehdotetut lisäykset 34 a lukuun, kriminalisoivat varsin varhaisia ja valmisteluluonteisia tekomuotoja. Jotkut ehdotetuista muutoksista laajentaisivat rangaistavuuden alan jopa varsinasta valmisteluvaihetta edeltävään ajankohtaan. Näin on esim. 5 §:ään ehdotetun lisäyksen kanssa, jolla kriminalisoitaisiin ehdotetussa uudessa 5 c §:ssä tarkoitettua terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisen rahoittamista. Rangaistavaksi tulisi siis varsinaisen rikoksen (5 b §:n mukainen matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten) edistämisen rahoittaminen. Ehdotettu lisäys 4 b §:ään laajentaisi taas terrorismirikokseen kouluttautumisen koskemaan myös 2 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua. Rangaistavaksi tulisi siis varsinaisen terrorismirikoksen valmistelun rahoittaminen.

Suomen rikosoikeusjärjestelmässä on yleisesti suhtauduttu pidättyväisesti valmistelutoimien kriminalisointiin. Säädettäessä tämän tyyppisiä tekoja rangaistaviksi, olisi kiinnitettävä erityisen suurta huomiota rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvään epätäsmällisyyskieltoon. Koska valmistelu voi olla hyvin monenlaista toimintaa, valmisteluna rangaistavia toimia on vaikea kuvata laillisuusperiaatteen vaatimalla riittävällä täsmällisyydellä. Epätäsmälliset säännökset voivat synnyttää tulkinta-, näyttö- ja oikeusturvaongelmia (esim. HE 141/2012 vp s. 5-8).

Jotkut ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista saattavat aiheuttaa varsin suuria näytöllisiä ongelmia. Tämä koskee varsinkin 4 b §:ään ehdotettuja muutoksia, joiden myötä kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varteen laajentuisi kattamaan myös ns. itseopiskelua. Tällä hetkellä voimassa olevan 4 b §:n esitöissä todetaan, että kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä

varten edellyttää, että kouluttautujan tulee olla päättänyt, että hän tekee säännöksessä tarkoitetun terrorismirikoksen. Pelkästään yleinen valmius tarpeen tullen tehdä lainkohdissa mainittu rikos ei ole riittävää (HE 18/2014 vp s. 27). Kouluttautumisrikoksen rangaistavuus on voimassa olevan lain mukaan sidottu 4 a §:ssä tarkoitettuun koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, eli nämä rikokset muodostavat ns. toistensa peilikuvat. Kouluttautujan tarkoitustahallisuuden toteen näyttäminen on todennäköisesti helpompaa tilanteissa, joissa henkilö vastaanottaa toisen henkilön antamaa koulutusta terrorismirikoksen tekemistä varten 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Itseopiskelun kriminalisoinnin myötä saattaisi käytännössä olla hyvinkin vaikea näyttää toteen, että esim. henkilön aktiivisuus tietyllä internetsivulla todistaisi hänen tarkoituksensa tehdä tai edistää terrorismirikoksen. Tämän ongelman on tiedostanut myös työryhmä (mietintö, s. 65).

Myös ehdotettu lisäys 5 §:ään saattaa käytännössä aiheuttaa näyttöongelmia, eli sen toteennäyttäminen, että henkilö on ollut tietoinen siitä, että hänen antamillaan tai keräämillään varoilla tullaan edistämään ehdotetun 5 c §:n mukaista terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvaa matkustamista.

Blåfield Eero
Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry